

Brzobjavne i zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 14. julija (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na ruskom je bojištu položaj uopće nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Osim topničkih borbi i okršaja nije se desilo na jugozapadnoj fronti ništa, osobita.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, v. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 14. julija. (D. u.) Iz glavnog stana javlja se službeno:

Zapadno bojište.

U Argonama uspjela je podpunoma njemačka navala. Sjeveroistočno od Vienne le Chateau zauzeta je francuska linija u širini od 1000 metara. Jedan časnik i 137 momaka zarobljeni su. Jugozapadno Bourculles osvojile su naše čete neprijateljske uzvisne pozicije u širini 3 kilometara i u dubini 1 kilometra.

Uzvisina 285 u našem je posjedu. Zarobili smo 2581 neranjenih Francuza, među njima 51 časnik i 300—400 ranjenika te smo otili 2 brdska topa, 2 samokresna topa, 6 strojnih puški i veliko mnoštvo sprava. Naše su čete prodrle u poziciju francuskog topništva i učinile neupotrebljivima 8 topova.

Istočno bojište.

Na istočnom su bojištu uspjeli Nijemci u nekim mjestima u području Kalvarije, jugozapadno Kolna, kod Przasnysza i južno Mlave.

Vrhovna vojna uprava:

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 14. julija. (D. u.) Iz glavnog stana javljaju:

U bojama zadnje sedmice na kaukaskoj fronti kod Araxa, koji su svršili sa uspjehom neprijatelja, izgubio se pozadnji 2000 momaka.

Dne 11. julija poslije podne otvorila je paljbu na dardanelskoj fronti jedna od torpednjača zaštićena krstarica naše desno krilo kod Ariburuma te se povukla. Dne 12. julija rano pokušao je neprijatelj nakon žestoke topničke i pješadijske paljbe, da napreduje bacanjem bombi protiv našeg desnog krila. Navalna se je razbila u našoj vatri.

Slični je pokušaj protiv našeg lijevog krila lako suzbijen. Otili smo neprijatelju svu silu streljiva, oružja i materijala. Kod Sedilbara poduzeo je neprijatelj nakon žestoke topničke vatre navalu, koja je odbijena uz teške gubitke pod neprijatelja. Zaplijenili smo dvije strojne puške. Akoprem je neprijatelj u jučerašnjoj bici potrošio 60 hiljada granata te pretrpio goleme gubitke, nije nikako uspio.

Austro-ugarska nota Sjedinjenim državama.

Beč, 14. julija (D. u.) Ministar izvanjskih posla uputio je posredovanjem bečkog američkog poklisara notu viadi Sjedinjenih država sjeverne Amerike, u kojoj se priziva na washingtonski kabinet, da podržava reviziju dosadašnjeg shvaćanja o neutralitetu, kojim se dozvoljava jednostrano neprijateljima Austro-Ugarske i Njemačke dohvat ratnog materijala, dok je ukinut svaki trgovački saobraćaj između Austro-Ugarske i Sjedinjenih država, a da nije uslijedila pravno valjana blokada. Takvim postupanjem Sjedinjene države ne bi samo slijedile slavjenim tradicijama, da štite slobodu trgovanja po moru, već bi si stekle i visoku zaslugu, da su osjetile osnovu neprijatelja Austro-Ugarske i Njemačke, da jim služi glad za saveznika.

Vjernost Talijana iz južne Tirolske.

Beč, 14. julija. (D. u.) „Wiener Abendpost“ donosi iz Tirolske: Izbornici okružja narodnih zastupnika Conci-a, Gentil-a i De Gasperi-a izjavili su javno, da se pri-

ključuju potpunoma manifestaciji vjernosti narodnih zastupnika Delugana, Mersija i dr., koja jedina odgovara osjećanju pučanstva. Zato mole cara, da prihvati svečano obećanje, da ne će ništa znati o tobožnjem „oslobodjenju“, već da žele ostati vjerni podanici habzburške carske kuce. Istodobno mole se, da Bog blagoslovi hrabre vojnike pa da pobijedi pravednost nad besidnim izdajstvom Italije.

Rusi krše međunarodno pravo.

Beč, 13. julija. (D. u.) Iz stana ratnih dopisnika javljaju: Službeni izvještaji iz Siperice u Bukovini javljaju o ponovnim namjnostima Rusa. Stan grčkoistočnog zapnika Mikilovića upali su bez uzroka, prije nego se moglo spasiti pokuštvo. Šesadesetogodišnji zapnik morao je sa svojom obitelji spavati 10 dana na otvorenom. Dvorista i kuće obitelji Vasilko, 130 seljačkih domova i preko 300 seljačkih izgrednih kneza zapalili su, pučanstvo mučili a prijecili da se spasi dobro i imanje, te živina iz goručkih kuća. Zapni stan grčkog istočnog zapnika u Brodoku opustosili su Rusi a pokuštvo odnijeli.

Stürgkh u audijenci.

Beč, 14. julija. (D. u.) Car je primio danas jutro na 9^{1/2} sati u Schönbrunn u posebnu dugu audijencu ministarskog predsjednika Stürgkha.

Dr. Körber u Sarajevu.

Sarajevo, 13. julija. (D. u.) Zajednički ministar financija Dr. Körber prispio je danas ovdama.

Sasonov otpusta.

Berlin, 14. julija. (D. u.) Kako brzobjavju iz Stockholma „Lokalzeitungen“ blizu je odstup ministra izvanjskih posla Sasonova. Naslijednik će mu valjda biti knez Volkonjaki, koji živi u dobrom odnosu sa strankom kadeta. Već ga je julija iznesena čest pozivaju na vijećenje.

Grčka prosvjeduje protiv blokade.

Aten, 14. julija. (D. u.) Novine zahtijevaju jednodušno oštre mjere protiv silovanja grčke providbe sa strane Engleza.

Bezuspješna navala na Dardanele.

Atena, 14. julija. (D. u.) Kako se javlja iz Mitlene morala je biti preokret velika francusko-engleska navala protiv turske pozicije kod Alicibala i Kralje. Osobito kod Alicibala naprezali su se saveznici u velike, ali bez ikakvog ugodnog učinaka za nje.

Uzrok propasti ladje kod Cernavode.

Bukarešta, 14. julija. (D. u.) „Viktor“ saznaje, da je uzrokom neopreznost kapetana, kad je zaplilo svijetlo, što su

skočile u zrak teretne ladje kod Cernavode.

Njemački invalidi zahvaljuju papji.

Konstanz, 13. julija. (D. u.) Ovako pripisuje njemački ratni invalidi hvale kako su izvanredno lijepo bili primljeni u Švicarskoj, te su upravlili papi brzobjavku, kojom mu se srdačno zahvaljuju za njegovo zauzimanje za invalide.

Sultan bolestan.

Carigrad, 13. julija. (D. u.) Jučer na večer izdan buletin o zdravstvenom stanju Sultana velli, da se uslijed lake upale mjehura temperatura digla na 38-5, ali je u jutro pala na 37-2; kucanje bila 84. Zdravstveno je stanje općenito zadovoljno.

Cenzura pošte neutralaca.

Kopenhagen, 14. julija. (D. u.) „Berlinske Tidende“ javljaju iz Stockholma: Švedsku poštu iz Sjeverne Amerike i Argentine cenzuriraju i dalje Francuzi i Englezi, zva sve, što je Švedska proti tome prosvjedovala.

Povučenje talijanskog guvernera u Tripolisu.

Chiasso, 13. julija. (D. u.) Polag „Corriere della Sera“ povučenje je talijanskog guvernera u Tripolisu konačno stalna stvar. General Amaglio, guverner Cirineke, preuzet će na sebe upravu Tripolisa te će svoje sjedište prenesti iz Bengozija u Tripolis.

Uapšeni svećenici u Italiji.

Milan, 13. julija. (D. u.) „Avanti“ javlja: Više talijanskih i austrijskih svećenika iz zaposjednutih mjesta bilo je odozveno u tamnice Verone, Vincence i Vidma tesko okovanih.

Srbski poslanik u vatikanu.

Rim, 13. julija. (D. u.) Papa primio je danas u audijencu njegov srpskog poslanika u Vatikanu, Gavrilovića, te je preuzeo njegove sjerovnice.

Zloraba švedske zastave.

Stockholm, 13. julija. (D. u.) Proti zlorabe švedske zastave izdana je naredba, prema kojoj moraju carinarski i lučki uredi odmah brzobjavo izvijestiti generalnom carinarnikom uredu ako bi koji brod, prispio u švedske luke pod tuđnom zastavom, te mu se mora do daljnjeg odrediti zabraniti odlazak iz luke.

General Porro sastaje se sa srpskim vojničkim atašejem u Parizu.

Paris, 14. julija (D. u.-Havas). General Porro povratio se iz velikog glavnog stana u Paris, te je imao dug razgovor sa srpskim vojničkim atašejem,

„Kako je negda bilo u Istri“

(Nastavak.)

Mir u Turinu 1851.

Rat je trajao još dalje; na pomoć Genovezima priskočio patrijar oglejski (markgrof istarski). Palilo se, kralo, mučilo na svim stranama Istre. Napokon dodje do mira u Turinu 1381, Patrijaru je ostalo u Istri samo Buje, Oprtaj, Buzet, Labinj, Plominj, Hum, Roč, Dva grada (Due Castelli); sve drugo pripade Mlečanima i Habzburgovcima.

Istarski gradovi moraju se predati Mlečanima. — 1420. propade država patrijarara oglejskih. — Habzburgovci šire svoju vlast u Istri.

No događaji u Istri i Furlaniji razvijahu se i dalje na škodu države oglejske. Mlečima se preda Milje 1411.; oni zauzmu 1412. Buje, Oprtaj, Roč, Hum; god. 1420. predade se Mlečanima Labinj, Plominj i Buzet. Kada Mlečani zauzmu i druge pobjede patrijar oglejskih u Furlaniji, presta 1420. svjetovna vlast patrijarara oglejskih. God. 1445. odreče se u prilog Mlečana patrijar Mezzarotta svakoga prava na zemlje u Istri i Furlaniji za 5000 zlatnih ekinia. Od god. 1420. vladaju Istrom Mlečici i Habzburgovci.

Zadobivši Habzburgovci od goričkih grofova Istarske loze god. 1374. grofiju Pazin, povećahu ju na koncu srednjega vijeka pripojiv joj još Sovinjak, Završje,

Kastanj, Momjan, Vižinadu, Novake, Trviž, Tinjan, Kringu, Zimij, Sv. Vincenat, Barban, Rakalji, Picčan, Gračiče, Lindar, Krsan, Kožljak, Belej, Paz, Boljun, Vranj, Lupoglav, Hum, Draguč, Gradost, Lovran i Berseč. Liburniju (Kastav s Voloskom i Opatijom; Vepirac i Mošćenice) smatrahu u vladarskim pismima dijelom austrijske Istre, dočim je u srednjem vijeku bila dio Krasa.

Rat između Habzburgovaca i Mlečana 1508.—1516.

(Godine 1500. po smrti Leonarda II., zadnjega potomka goričkih grofova loze goričke, zapade Habzburgovci i Gorička.) Između oba silna susjeda dođe brzo do rata. Krv se lijevaše po Istri i Furlanskoj. Iz početka bijahu Mlečani sretniji; zauzmu 1508. cijelu austrijsku Istru i Rijeku sa Trsatom (Kastvom, Vepiracem, Mošćenicama, Lovranom, Bersečom i Klanjkom). Postave providure u Pazin i na Rijeku.

Za cara Maksimilijana I. (Habzburgovca) ratovahu se Istri hrvatski knez Krsto Frankopan, a u Furlaniji vojvoda od Brunšvika. Kad se protiv Mlečana ustrojio jošte ligas (savez) od više vladara u Kambri, zapuste oni Pazin i druga mjesta u grofoviji, Rijeku i okolna mjesta.

Godine 1509. zauzme Frankopan Podgrad i Rašpor, ali mu ga opet otmu Mlečanin Trevisano, koji zapali iste godine i Rijeku i mnogo ljudi ubije. God. 1511. zauzmu Mlečani Završje, Račice i Barban,

Frankopan s trčanskim kapetanom Rauberom razori s temelja Rašpor, da se nikad više ne dignu. Rat je ovaj trajao još dugo, pa s njega, a naluga Turaka i raznih nevolja, kao potresa i kuge, gotovo opusti Istra.

Mir u Wormsu 1521.

Godine 1516. obustavi se ratovanje, ali mir bijaše potpisan u Wormsu jedva god. 1521. Ovim mirom zadobise Habzburgovci Oglaj, Gradisku, Bovec, Tolmin, Podgrad i više kastela na Krasu.

Mletačka zaokružii svoje posjede u Istri, za dobivši Sovinjak, Završje, Berzeniglu, Kastanj (Kontarini), Vižinadu (Grimani), Momjan, Sv. Vincenat (Morosini, poslije Grimani), Rakalji, Barbanu (braća Loredan), Račice (Waldenstein), Draguč, Vrh, Marčeni i Hum.

Kako je bilo u grofiji pazinskoj.

Da vidimo sada, kako se živjelo u grofiji Pazin.

Habzburgovci vladahu istarskom grofijom po kapetana, koji je bivao u Pazinu. Kapetan je imao na brizi obranu zemlje, unutarnji red i pokrajinski vojsku. Za sudstvo skrbio se pokrajinski sudac (vikar), a za desetine, tlaku i druge poruke i dace skrbio bi se gastald. Svako selo bila je općina za se; njoj na čelu bijaše župan, kome uz bok stajahu dva ili više sudaca. Svake godine birali su ih glavari obitelji većinom glasova. Župan se je skrbio za javni red i sudio je u malim stvarima. Ti sudovi obdržavali su se pod „lečom“

ili lipom ili koprivicom (ladonjom); veće stvari sudio je feudalni gospodin, a za velike prekršaje jur spomenuti vikar u Pazinu. Podanici jesu uzivali plodove zemlje, koja im bijaše doznačena, ali i nisu smjeli ni prodavati ni uknjižiti, niti oporučno ostaviti svojoj djeci. Zemlje ostavljene, uzastopce tri godine, dale bi se drugom gospodniku.

Uboji kmet je sasvim tim morao mnogo plaćati, i to:

1. Porez u novcu, koji se je odredjivao za cijelu općinu ili za pojedina kmeta;
 2. desetine od svake vrsti žita, groždja ili vina i životinja;
 3. namete na vino i žito;
 4. dvaput na godinu morao je davati gospodi određeni broj ovaca ili krnaka, kokoši, jaja, sir itd.;
 5. rabotu, t. j. vlasniku gospoštije morao je raditi u kastele, obrađivati zemlju, zidati i popravljati kastele, peljati na prodaju stvari i raznašati listove i poruke;
 6. stražiti kaštee i u ratu oružanom rukom braniti gospodara, poslušati ga i pratiti ga i izvan gospoštije.
- Od god. 1380.—1766. mijenjala je grofija Pazin 22 puta zakupnike, koji se nijesu skrblili za drugo, nego samo za se. God. 1766. prodana bi za 240.000 for. Montecuccolij, koji ju je morao 1848. vratiti zadobivši natrag svoj novac i kastele u Pazinu (kao alodij).
- Pregledajmo sada, kako je bilo u onim stranama, Istre, koje su bile pod Venecijom. (Nastavak slijedi.)

Potopljen grčki brod.

Paris, 13. julya. (D. u.) Službena nota javlja u kratko, da je torpednjak „Musketaire“ zaplijenila grčki brod „Golette“, koji je vozio darove za Senuse. „Echo“ objavljuje pismo mornara „Musketaire“, koji pripovijeda, da je grčki brod vozio veliku množinu municije i oružja te bogatih darova i preko 150.000 franaka u zlatu za arapske voditelje, koji bi imali propovijedati sveti rat.

Pont a Mouson u plamenu.

Paris, 13. julya. (D. u.) „Temps“ javlja, da je Pont a Mouson bio bombardovan od Nijemaca. Uslijed bačenih granata porodilo se tako veliki požar, koji je jedva uz pomoć vatrogasaca mogao biti ugašen.

Porro na povratku.

Paris, 14. julya. (D. u.) General Porro otputovao je jučer na večer iz Pariza. On kaže, da je jako zadovoljan sa putem u Francusku.

Njemački guverner na Slobodi.

London, 13. julya. (D. u.) Javlja se iz Kapstadt: Kako se glasa guverner je jugozapadne Afrike na njegovu časnu riječ nastupom na slobodu, te će se masoviti u njegovom njemačkom sjedištu u Grootfonteinu, gdje se već nalazi njegova supruga.

Op. ur. Kako čitamo u njemačkim novinama, vojska njemačke Afrike, koja je brojila nešto oko 3000 momaka, a junački se borila protiv Engleza skoro godinu dana, predala se ovima uz časte uvjete.

Grey opet kod sjednice.

London, 14. julya. (D. u.) Državni tajnik Grey bio je danas iz njegove odustnosti prvi put kod sjednice kabineta.

Austrijska crvena knjiga.

C. kr. ministarstvo izvanjih posala objelodanilo je drugu obširnu „crvenu knjigu“. Diplomatski odnosaji između Austrougarske te Italije za vrijeme od 20. julya 1914, do 23. maja 1915.

Akti nastoje ponajviše iz saopćenja e. kr. ministarstva izvanjih posala i poslanika u Rimu, te o njegovim vijestima u Beču.

Untri je naći sva pregovaranja, koja se tiču kompenzacije između Italije i Austrije u slučaju sukoba između Austrije i Srbije, iz te knjige razabiremo, da je Italija već u samom početku sukoba srpsko-austrijskog zahtijevala teritorijalne kompenzacije. Ta su se pregovaranja vodila u Beču, međutim im došlo u isto vrijeme do pregovaranja između talijanskog ministra izvanjih posala te austro-ugarskim poslanikom u Rimu.

I nakon toga, što je istekao rok saveza sa strane Italije dne 4. maja bilo je i nadalje pregovaranja, koje se je vodilo u Rimu. Tom je prigodom Austrija ponovila svoje teritorijalne kompenzacije, ali ih nije htjela odmah ustupiti. Toga radi još na vijesti Italija dne 23. maja rat.

Kako proizlazi iz akta imo je glavnu ulogu kod ratne stranke ministar Martini.

Zar linija Visle ili Buga?

Polaz vijesti „Corriere della sera“, javlja engleski vojnici kritičar pukovnik Repington, da je glavni ruski stan u zadnjem ratnom vijeku raspravljao o tome, da li će se vojska centrama povući preko Visle i da li će južna vojska ostati gdje je ili će se povući više na sjever. Repington veli, da su mnogi mijenja, e bi bila velika progreska, povući se iza Visle i tako preporučiti vlastitoj obrani trdjavu: Varšavu, Novogorjevska i Ivangorod.

Repington misli, da ako bi južna vojska i bila na malom prostoru odjeljena od centrama, to bi značilo malo, samo ako je ona vrijedna opružiti se velikoj neprijateljskoj moći. Mora se spomenuti, da osim u Galiciji, nadležnih se neprijateljskih vojska, stoji na bojnim poljanama još četiri drugo-1 to sjeverno Nijemca, u istočnoj Pruskoj, u Sjevernoj Poljskoj i srednjoj Poljskoj. Ako bi Rusi odvojili svojih svoje sile, Nijemci bi napredovali. To Rusi ne smiju učiniti. Oružja i municije dolazi uvijek više, a u pričuvi imadu Rusi mnogo vojske. Ako bi se Rusi na Visli povukli, mogu možda misliti na vasilnu protunavalu, ali bi ta bila vrlo teška.

Hilafete Belleoe u listu „Land und Wasser“ dolazi do istih zaključaka. Rusi mogu odreći se Irkutka Brestla—Ivangorod i Novogorjevskog samo onda, ako obje

kolone i austrijska i njemačka preko Krasnika i Zamošca napreduju, te zauzmu s jedne strane Lublin, a s druge strane Choin, te budu u posjedu željeznice. Belleoe drži austrijsku kolonu jako pogibelnom, jer raspolaze sa većim i boljim topništvom. Premoć na municiji imaju Nijemci i Austrijanci za mnogo sedmica. Ako sadanje protunavale i uspiju, morali bi Rusi računati da će morati zapustiti željezničku liniju. Jedva onda, ako budu Rusi mogli uzdržati na sadanjej liniji svoju frontu, i tako zapriječiti dalje prodiranje neprijatelja, jedva tada će se moći reći, da je Varšava spašena.

Ponovna pohvala hrvatskih domobranaca.

Zapovjednik osječkog domobranskog bataljuna potpukovnik Mesić izdao je dnevnu zapovjed u kojoj veli: „Okružno zapovjedništvo u Zagrebu u svojoj zapovjed od dne 8. julya 1915. objavilo je izvadvk iz izvještaja u kojem ponovno hvale izvrsno držanje naših domobranaca pred neprijateljem, ne im priznaje velika junastva, što su ih pokazali u zadnjih danima“. Dalje posljedilje: „Istočna skupina vojske Pfalzner-Baltinove odbila je ponovne prenoćne navale Rusija. U lijevu ovi horba nije mogao neprijatelj ništa probiti našu frontu, akoprem je neprijatelj i noću ponavljao svoje navale. U prvini redovima bili su neoborivo neprijateljski vojnici, koji su dizali ruke, kada su se približavali našim prvim linijama, kao da se tobož predavaju. Naši nisu na njih pucali i tako su se mogli našima posve približiti. Kada su došli u blizinu, počeli su na naše balcali ručne granate, a tada je počela jurisati na nas druga neprijateljska linija. Ipak je našim uspjelo odbiti neprijatelja i više njih zarobliti. Neprijatelj je nastavio navale, ali je uvijek bio suzbijen uz teške gubitke. U ovim borbama osobito su se odlikovali hrvatski domobranaci i 6. pukovnija u Varšavi“. Ovo visoko priznanje našim domobranima neka bude pobudom drugim hrvatskim vojnicima, koji su se već toliko puta iskazali na bojnim poljama, kao i onim, koji nisu još imali prilike da liju junačku krv za kralja i dom.

Sibirija.

To je ona zemlja, koju smo dosada poznavali samo po tome, što su Rusi posiljali tamo svoje političke i druge zločince za kaznu. Sada nam je Sibirija znana po tome, što Rusi šalju tamo austrijske zarobljenike, među kojima se nalaze i tkođorji i Hrvati, što svjedoče njihova pisma, koju šalju svojim.

„Sibirija!“ Već sama ova riječ nekako protrese čovjeka. Iz povijesti i novina poznato tu zemlju kao domovinu ruskih kaznjentika, koji su se ogrješili o državne ruske zakone. Kao domovinu kaznjentika predstavljamo si ju kao žalosnu domovinu, bez sunca i topline, bez njiva i sjenokosa, bez šuma i izvora — kao pustinja, kao zemlju na kojoj počiva čarna Božja.

Je li tomu tako? Pogledajmo tu zemlju iz bliza, zemlju, u kojoj uzdišu naša braća za domom svojim.

Sibirija je jako velika. Rasprostire se uz cijelu sjevernu Aziju, od Urala (gorovje na medji između Europe i Azije) pa do Velikog ili Tihog oceana. Tripit je veća od cijele Europe, a dvadeset puta veća od Austro-Ugarske. Od nas do najsjevernije točke Sibirije lako računamo 12.000 kilometara ili 2400 sati hoda. Čovjek, koji bi dnevno prevalio 8 sati puta, trebno bi od nas do istočne obale Sibirije 300 dana. Zanimivo je i to, što Sibirija leži tako, da, ako imamo mi 9 sati navečer, u Sibiriji je 6 sati jutro. Iz ovog sunčanog puta vidimo, kako je ova zemlja dugo od nas.

Naseljenost puka pak nije u nikakom razmjeru sa veličinom zemlje. U cijeloj toj velikoj zemlji nema nego samih 6 milijuna stanovnika. Na dva kilometra dođe samo jedan čovjek. Od stanovništva ima ih 4¹/₂ milijuna Rusa, 30 hiljada Poljaka, 5000 Nijemaca, a drugi su Ostaki, Tanguzi, Kirgizi, Mongoli, Jakuti, Kalimiki, Kitajci i t. d. dakle, sami Azijci. Katolika ima 33 hiljade, kojima je na čelu biskup Mohilev.

Na sjeveru medjaši Sibirija sa sjevernim ledenim morem, na jugu sa visokim gorovjem, od kojega su ote Altaja visoke preko 4500 metara. Zapadna Sibirija je močvarna ravnica, istočna jednolična pra-

šuma. Velike rijeke: Ob, Jenizej, Lena (sve veće od našeg Dunava), izljevaju se u Sjeverno Ledeno more. Po ovim rijekama je plovidba moguća samo par mjeseci u godini, inače su pokrite debelim ledom.

Zima je u Sibiriji jako hladna, dočim je ljeto prilično toplo. U istočnoj Sibiriji pade zimi termometar na 50 stupnjeva ispod nistice, a ljeti se digne i do 35 stupnjeva nad nistiju. Na poplanku južnog azijskog gorovja, gdje se nalazi najviše azijskih zarobljenika, podneboje je jako umjeren. Uslijed snježnog zraka pade u Sibiriji jako malo snijega, koji okopni već mjeseca marea. Inače je podneboje Sibirije zljivo.

Sjeverni i zapadni dio Sibirije je neploдан, ali je zato mnogo plodniji južni i jugoistočni dio prama Kitaju. U ovoj zemlji urodi prilična množina žita, a u velike se čije živa. Ona je tkođorje najsumovitija zemlja na cijelom svijetu. Vrio je bogato dragocijnim rudama. Zlato, srebro, olovo, željezo i ugljen kopa se u velikim količinama. Sol, što se ju tamo kopa, iznaša veliku vrijednost. Uslijed sadbišnih prilika ne dodje niti stoti dio sibirskog prirodnog bogatstva do vrijednosti. Uslijed rjetkog naseljenja ljudi, njesta su jako malena. Jedino uz sibirsku željeznicu leže veća mjesta: Omsk, Tomsk, Krasnojarsk, koji broje do 60.000 stanovnika.

Takva je eto zemlja, u kojoj uzdišu sada za domovinom svojom i nekoji naši ljudi. Mnogo će nam žaliti pripovijedati, kada se povrate. Da bi se samo čim prije povratili svi čili i zdravi!

Razne vijesti.**Praonica Crvenoga križa.**

Dne 15. o. m. j. otvorili će ovdješnja podružnica Crvenoga križa u ulici Dignano br. 1, opstojeću praonicu na paru, gdje će za sada prezimati rubenina gospođe vojnika i državnih činovnika, što se nalaze u utvrđenom rajonu, Stankove mornaru rubenino same donijeli i uzeli. Dotični iznos za pranje plaćat će se kod tamošnje blagajne kada se rubeninu digne.

Kreditno i oskoptno društvo. Radi odlaska predsjednika u poslu društvenom otvorenja je blagajna od 4—6 sati.

Poskupljivanje sladora i uz sacharina. Do sada se pazilo, da se sacharin, koji je 300 put sladji od sladora, ne bi uvozio, Raspisane su dapače posebne nagrade za kriomčare sacharina. Međutim se sada sa više strana preporuča, da se dozvoli uvoz sacharina, jer spekulanti žele na teret siromašnih sladoje okoristiti po višicom sladora, kojeg su u tu svrhu počeli postepeno povlačiti iz prometa, prem se znade, da ga do nove sladorne kampanje mora biti. Istina, bit će uvozom povrijeđen fiskus, ali će siromašni narod doći do jeftinog sladora u obliku sacharina. Trebalo bi donekle dozvoliti stanoviti kvantum sacharina, da se spekulanti sa sladorom iz svoje ruke izvuku. Mijenjenje, da je sacharin zdravlju škodljiv, nije ispravno — dokazano je protivno. Glede sladora: njegovih zalihia raspravlja se na široko i daleko, a ništa nije drugo posrijedi, nego da se želi postići povisica, što dokazuje i pisac P. Loyda, koji piše, da je slador, koji je uvijek notirao K 20.50 a sada K 35.— prensiko notiran za najmanje K 15.— i da zato nema sladora, već da se nalazi u magazinima trgovaca i kreditne banke u Beču.

Benzin. Ratno ministarstvo stavilo je ministarstvo poljodjelstva 120 cisterna na raspolaganje, oko 12.000 q benzina. Nadalje će za koji dan doći u promet oko 8.000 q benzina, jer spomenuta množina benzina ne će biti dovoljna za vršbu. Benzol se mora mješati sa žestom, tako da će onda i benzola biti oko 12.000 q, a time se ujedno poboljšava kvaliteta benzola. Daljnija nabava je u tečaju, samo neka se gospodari prijave za benzin i benzol, da se može ustanoviti potrebna množina. Prazne bačve neka gospodari rafinerijama odmah povrate, da se i drugima može naručba izvršiti.

Potpore obitelji mobilizovanih vojnika iznose u Hrvatskoj i Slavoniji do 21. lipnja 1915. K 29.3794.1545 i to isplaćeno je po financijskom ravnatelstvu u Gospiću, 2.934.403 krune, u Ogulinu 5.370.984 K, u Zagrebu K 5.703.249.70; od toga otpada na grad Zagreb K 1.766.422.62; na županiju zagrebačku K 3.937.807.08; u Varaždinu K 2.945.900;

u Bjeļovaru K 2.230.831.23; u Požezi K 1.430.162; u Osijeku K 4.273.255; u Vukovaru K 4.490.630.52.

Na izvorni porez u godini 1914. ubrano je ukupno K 22.599.563.67, tako da je za potpore isplaćeno do lipnja 1915. za K 6.779.851.78 više.

Francuski zajam u Americi. Za zajam od 200 milijuna franaka morala je Francuska položiti vrijednosne papire u vrijednosti od 300 milijuna franaka. Zajam daje bankovna kuća Morgan.

Holandski ratni zajam, koji je zatražen nije uspio prvi put, pa se sada opet traži 250 milijuna holandskih forinti.

Ruski unutrašnji zajam nije uspio, pa se govori o zajmu, koji će se u visini od 50 milijuna funti u Londonu uzeti. Potlanji uvjeti nijesu još poznati.

Dobrovoljni prinosi.

Naša je uprava primila te će proslijediti svsi sljedeće prinosne:

Prinosi za hrvatske škole u Polji:

Uproslavu Narodnog blađenana darovane:

Prof. N. M. da počasti uspomenom svoje majke i svoje

sestre K 50.—

Zvonimir Gjurin 5.—

Proviandmaster Mestrov 5.—

Trgovac voćem Olovčević 5.—

Pravdoslav Filipčić 4.—

Dr. L. M. — 2.—

Roman Pliš 10.—

Ukupno K 81.—

Prije iskazano 620.—

Svenkupno K 701.—

Zapisci sa sela u oči rata.

Pod naslovom „Crveni Križ“ izdao je hrvatski pjesnik R. F. Magjer svoju najnoviju knjigu pripovijedaka iz života hrvatskog seljaka u Slavoniji. Ovo je ujedno sadržaj svakako vrlo zanimljiva i aktuelna knjiga. Upoznaje nas narodnom dušom u oči važnih događaja, koji su njome potresli i ovladali. Svakako je to momental, koji će ostaviti neizbrisvih tragova i pokrenuti život novim tokom. To „novo“ jasno izbjika iz svakoga redka pomenuhiti pripovijedaka, koje će zato ostati vazda rado čitane. Kako je sam jezik vrlo lijep, pički govor — u dijalozima — točan, a forma umjetnički dotjerana, zavrijedjuje, da ju prostrijemo i po nekoliko puta. Pa čim to učinimo, osjetit ćemo, kako nam biva više jasinja i izražajita duša nasega valjanoga, a najpače zdravnoga hrvatskoga seljaka, toga pjesnika od naravi, kojega virtuznost teošnosti i pregnatnošću črta umjetnost Magjerova pera u silu (kad piše svoj „Porivo“) i prozi u svojim karakterističnim „zapiscima“.

Jedno stoji, da je autor svojim najnovijim djelom ponovno dokazao, e je on jedan od najizrazitijih predstavnika tako zvane slavenske realistične savremene literature, koji uz sa ve postički, kraj svih svojih artistskih osobina, opisuje junačke život njihov. Dašto, da tu onda jasno iskače ono „njegovno“, po čemu se Magjer poznaje, a što je puno bljnoga i života i osobnjosti slavenskog kotioria, ta značajka ondješnjega hrvatskoga života. I zašto je svaka Magjerova knjiga te vrsti u pravom smislu naša hrvatska od početka do kraja.

Kako mu tu pomažu i naši umjetnici slikari (ovaj put Renarđi i Tomerlin) izbija rječito u jos jačoj mjeri.

Ovakvo divotno opremljenoj knjizi sa takovim sadržajem zalista je cijena od i K 50 f upravo neznamta.

Autor puka neka znade, da je na dobroj putu, na trahu da to ostane i u budućte. Tako će veseliti vazda mlad i moderan, a najpače: rado čitan.

Ne će biti na odmet, ako uzna-toje oni, koji to mogu, pa da reknoo djelo dodje što više u ruku i naše odrasle mladolosti. Jer lijepa umjetnost može djelovati samo g. A to je želja naš sviju — Dr. I.

Opazaka vrednosti. Napominjamo, da se pripovijedaji iznose posadi u hrvatskim, austrijskim i ugarskim markama, budnji je nepriliko s otpremanjem ovog neznamtoga iznosu pošt. doznacićem. Autorova adresa glasi: R. F. Magjer, Osijek, I. Reiznerova ulica 35.

Tko sutrašnji broj lista nepovrati, smatrat ćemo ga predplatnikom.